

ERHVERVSJURA

SMØRRELSE ER BESTIKKELSE

KORRUPTION: Reglerne for danske virksomheder sonderer ikke mellem bestikkelse og såkaldt "facilitation payments" – også kendt som "smørrelse". Dog kan det være lovligt at give visse gaver.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

erhverv@jp.dk

Som de fleste ved, ligger Danmark altid i toppen eller tæt ved toppen på Transparency Internationals liste over de mindst korrupte lande i verden. Det betyder imidlertid ikke, at danskere i udlandet eller danske virksomheder, når de agerer i udlandet, aldrig giver bestikkelse.

I mange år – for snart lang tid siden – var det således god latin at gøre "som romerne, når man er Rom", at "hyle som de ulve, man er i blandt", og hvordan man ellers kunne udtrykke det forhold, at man kunne følge sæder og skikke, som de nu er der, hvor man befinder sig.

Dette gjaldt også bestikkelse, indtil verdenssamfundet fra midten af 1990'erne blev enige om at bekæmpe korruption, fordi korruption undergraver stater økonomi og destabiliserer eventuelle spirende demokratier. Det gav sig udslag i en række konventioner, som også Danmark – naturligvis – tiltrådte.

I år 2000 ændrede vi derfor de danske regler om bestikkelse, således at det også blev strafbart for danskere og danske virksomheder at foretage bestikkelse i udlandet. Lovgiver har altså bestemt, at bestikkelse er strafbar uanset, hvor i verden den foretages og uanset om der er tale om bestikkelse af offentligt ansatte eller af privat ansatte.

I sidste uge beskrev denne glimrende avis resultatet af en undersøgelse foretaget af Rambøll Management/Analyse Danmark, hvorefter hhv. 20 og 13 pct. af de adspurgte virksomheder mente, at det kun "i ringe grad" eller "slet ikke" var muligt at gøre forretninger i Brik-landene uden at bryde de formelle regler om korruption, bestikkelse eller smøring.

I sig selv er det vel ikke noget overraskende resultat – slet ikke når man betænker, at spørgsmålet tilsyneladende var meget bredt formuleret.

Artiklerne beskrev således også, at en del virksomheder sondrede mellem på den ene side, hvad man kunne kalde "egentlig" bestikkelse, hvor man med store kontante ydelser eller eksorbitante gaver "køber" sig til afgørelser eller forretninger, man ellers ikke ville kunne få og på den anden side såkaldt "facilitation pay-

Det er ikke fradragsberettiget at afholde udgifter, der er strafbare efter dansk ret – f.eks. bestikkelse. Modelfoto: Lehn

ment", hvor man med et typisk mindre beløb betaler for at få sin sag behandlet. Når man har betalt denne "afgift", bliver sagen eller kontrakten i øvrigt behandlet efter alle kunstens regler.

Denne sondring mellem på den ene side bestikkelse og på den anden side facilitation payment er imidlertid uhyre vanskelig at drage. Ser man på de forskellige konventioner på området, er det alene OECD's konvention om bestikkelse i private retsforhold, der nævner – og undtager – facilitation payment fra det område, staterne er forpligtet til at gøre strafbare.

De øvrige konventioner indeholder ikke denne sondring, og udgangspunktet er derfor efter disse konventioner, at også "smørrelse" er omfattet af det, der skal straffelægges. Ser man på de danske regler – og altså på de regler, som de danske politikere har pålagt danske virksomheder at følge også i udlandet – er der ingen sondring mellem bestikkelse og facilitation payments. Hverken i reglerne om bestikkelse af offentlig ansatte eller af privat ansatte. Det afgørende efter bestemmelserne er alene, om betalingen er "uberettiget" henholdsvis "pligtstridig" for modtageren at modtage.

Denne manglende sondring indebærer på den anden si-

de ikke, at det ikke er muligt at sondre mellem forskellige typer af "gaver". Her i landet ligger det for eksempel fast, at danske embedsmænd gerne må modtage en lejligheds gave af mindre værdi i forbindelse med et jubilæum eller en rund fødselsdag. Det kan man heller ikke se af ordlyden af bestemmelserne, men det udledes gennem en fortolkning af, hvornår noget er uberettiget – og til støtte for fortolkningen har vi herhjemme dels nogle retspraksis dels nogle regler om god skik i det offentlige.

Når man lovgiver, hører det til god lovgivningsskik at "hjælpe" Folketingets medlemmer og senere brugere af loven gennem en række bemærkninger til lovforslagene. Ofte beskriver man i disse bemærkninger, hvorledes man forestiller sig reglerne anvendt især på mere tvivlsomme grænseområder.

Udover en bemærkning om, at det naturligvis kan være vanskeligt at afgøre, hvornår noget er uberettiget, især når det foregår i udlandet, var den danske lovgiver imidlertid tavs om dette praktisk vigtige spørgsmål, da man i sin tid ændrede den danske straffelovgivning på området.

Da den norske lovgiver nogenlunde samtidig ændrede de norske regler, der på dette punkt fik stort set

samme indhold som de danske, gik man imidlertid mere til stålet. Det norske justitsministerium skrev således, at facilitation payments ikke var generelt undtaget fra det strafbare område – men at man ikke burde straffe, hvis der var tale om afpresningslignende forhold. Som for eksempel at man ønsker at rejse ud af et land, men kun kan få udleveret sit pas mod at betale et mindre beløb til paskontroløren.

Vi har mig bekendt ingen retspraksis på området her i landet, og vi har, som nævnt, ingen forarbejder, der kan bekræfte et eventuelt straffrit område for facilitation payments. Vælger virksomheder således at arbejde med en sådan sondring, må de være opmærksomme på, at det sker "på eget ansvar" – og at de kan risikere, at en domstol måtte finde adfærden strafbar efter dansk ret.

For at det kommer dertil, skal det ganske vist også være strafbart efter loven i det land, hvor betalingen finder sted, men det vil den meget ofte være. Og anklagemyndigheden herhjemme behøver ikke at føre bevis for, at man også håndhæver forbuddet i det pågældende land. Det er tilstrækkeligt, at loven formelt set omfatter handlinger af den pågældende karakter.

Det er imidlertid ikke kun

strafferetligt, at dette er et problem. Ser man således i ligningsvejledningen for erhverv pkt. E.B.3.15, der uddyber reglen i ligningsloven, fremgår det, at der ikke er fradragsret for afholdelse af udgifter, der er strafbare efter dansk ret, uanset om der er tale om bestikkelse af privat ansatte eller af offentligt ansatte.

Nissen flytter således med – for hvornår er betaling af "facilitation payments" strafbare efter dansk ret? Oven i købet indeholder ligningsvejledningen den fornuftige betragtning, at selv-

om forholdet ikke måtte være strafbart, vil der ikke alene af den grund være fradragsret for udgifter til bestikkelse.

Det kunne således se ud, som om der skatteretligt er et mindre område for fradragsret, end der er et straffrit område efter reglerne i straffeloven. Er det tilfældet, skulle man mene, at fradragsmulighederne er uhyre små. Meget taler derfor for, at virksomhederne anlægger en "nultolerance" over for enhver form for "korruption, bestikkelse eller smøring". Dette vil endvidere være god CSR-politik.

BUSINESS TO BUSINESS

Forretnings-
anliggender

LEJ EN PAVILLON
– kontor/undervisning

www.jydskfynsk.dk

Køb og salg

EUR-PALLER

købes - også defekte.
Tlf. 98 19 22 33

Eur-paller - Købes og sælges
Toft, Odder. Tlf. 86 54 13 19

Inventar

LAGER- OG PALLEREOLER

Vi har opkøbt et kæmpe parti af nye lager- og pallereoler i høj kvalitet fra et konkursbo. Alt skal væk nu, derfor giver vi op til 70% i rabat. Ring og få Danmarks bedste reoltilbud.

Tlf. 20 65 80 88